

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MHP'NİN ORTADOĞU POLİTİKASI

DOÇ. DR.
ZUHAL KARAKOÇ DORA

Akademisyen

“

MHP, Türk dünyasıyla ilişkilere hususiyet atfederken Ortadoğu'yla ilişkilerde de gerçeklikten kopmayan bir çerçeve çizmektedir. Bu minvalde, ekonomik kalkınmaya kaynak ve pazar bulma arayışını dış politikanın gündeminde tutarken, güvenlik sorunlarını da bölge devletlerinin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygıyı esas alan bir anlayışla çözmeyi hedeflemektedir.

”

Kurulduğu günden bugüne Türk siyasal hayatında önemli yeri olan Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), klasik realizmin salt çıkar odaklı yaklaşımını kabul etmemiş ve realizmle idealizmi harmanlayarak siyasette aklın ve vicdanın birbirine galip gelmediği, çıkarların ve ideallerin aynı anda korunduğu akılcı ve idealist politik duruşu benimsemiştir. Uluslararası ilişkilerin başat aktörü “devlet” ile ulus-devleti var eden toplumu, yani “millet”i bir araya getiren ve bu ikisi arasında çelikten

bağ kuran milliyetçilik anlayışını merkeze alan MHP'nin dış politika vizyonunu, Atatürk'ün Türk dış politika vizyonundan ayrı ve bağımsız düşünmek esasen pek mümkün değildir. Bu çerçevede Türkiye'nin merkezî siyasi partilerinden MHP'nin Ortadoğu yaklaşımını irdelemek ayrıca önemlidir.

MHP'NİN ORTADOĞU'YU ALGILAMA BİÇİMİ

MHP, Türk dünyasıyla ilişkilere hususiyet atfederken Ortadoğu'yla ilişkilerde de gerçeklikten kopmayan bir çerçeve çizmektedir. Bu minvalde, ekonomik kalkınmaya kaynak ve pazar bulma arayışını dış politikanın gündeminde tutarken, güvenlik sorunlarını da bölge devletlerinin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygıyı esas alan bir anlayışla çözmeyi hedeflemektedir. MHP'nin kurucu Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in deyimiyile “...bölgeciliğe, mezhepçiliğe ve diğer her çeşit bölücülüğe karşı amansız bir savaş”ı şiar edinmiş bir partidir. Bu nedenle, uluslararası aktörlerin, başta Türkiye olmak üzere, bölge devletlerinin toprak bütünlüğünü bozacak şekilde tasarlayıp PKK'ya ve benzer yapıdaki terör örgütlerine silahlı destek vererek sürdürdükleri projelerin karşısında yer almıştır. Bu

doğrultuda, Ortadoğu'nun barış ve istikrar bölgesi hâline getirilerek Türkiye'nin güvenlik, ekonomik ve ticari çıkarlarının en geniş şekilde korunması ve geliştirilmesinden yana olmuştur. MHP Genel Başkanı Dr. Devlet Bahçeli'nin

1999 yılında Türkiye'nin 21. yüzyıl dış politika vizyonunun sembolik düzeydeki ifadesini "Lider Ülke Türkiye" olarak belirlemiş olması da MHP'nin uzun soluklu dış politika anlayışını özetler niteliktedir.

Soğuk Savaş sonrası kendini gösteren tek kutuplu dünya düzeninin ortaya çıkardığı hegemonik çatışmalar, yeni aktörler olarak belir-meye başlayan terör örgütlerinin de etkisiyle küresel çapta ivme kazanarak yayılma göstermiş ve bu gelişmeler yoğun insani hareketliliği (düzensiz ve kitlesel göçleri) de beraberinde getirmiştir. Tüm bu

tehditlerin bir sonucu olarak ulus-devletler çağına ve güvenlik odaklı politikalara dönüşün hızlı şekilde gerçekleşmeye başladığı 21. yüzyılda MHP'nin politikaları ilk günkü netliğinden kopmamış ve 2021 yılından itibaren beliren yeni çok kutuplu dünya düzeni de bu yaklaşımın geçerliliğini adeta pekiştirmiştir. Koalisyon ortağı olarak hükümette yer alan MHP'nin 1999 yılındaki seçim beyannamesine bakıldığında "...prensipleri adalet, siyasi eşitlik, karşılıklı ve millî çıkarları gözeten; bölgesinde zaten güçlü olan Türkiye'nin bu gücünün daha da arttırılması ufkuyla yürütülen;

gücünü milletten alan etkin ve millî bir dış politika" tasviri göze çarpmaktadır. Nitekim Suriye ile 1998 yılında imzalanan Adana Mutabakatı'nın hemen akabinde hükümet ortağı olarak iktidarda bulunan MHP'nin terörle mücadelede etkin siyasetin sürdürülmesinin yanı sıra komşularla normalleşme sürecine de girilmesi hususunda temkinli ve dengeli aynı zamanda kapsayıcı ve iş birliği odaklı bir siyaseti tercih ettiği görülmektedir. Adana Mutabakatı ile iki ülke arasındaki ilişkiler normalleşmekle kalmamış, kapsamlı iş birliği ve adı konulmamış bölgesel ittifaka dönüşmüştür.

“

MHP, bilhassa Irak ve Suriye’de yuvalanmış PKK ve uzantısı niteliğindeki terör gruplarına karşı yürütülen askerî operasyonların yerinde olduğunu ve yeni çok kutuplu dünya düzeninde bu oluşumların bölgeden çıkartılıp atılmasının mümkün olduğunu düşünmekte, bu yöndeki politikalara da milli bütünlük ve ulusal güvenlik açısından Türkiye lehine arka çıkmaktadır.

”

MHP, bu süreçte ve sonrasında iş birliklerinin dozu ayarlanırken Türkiye’nin güvenlik kaygılarının göz ardı edilerek ilerlenmesinden ziyade güvenlik olgusunun merkeze alınarak rasyonel ve gerçekçi şekilde sürdürülmesinden yana olmuştur. Nitekim MHP Genel Başkanı Dr. Devlet Bahçeli’nin 2011 yılından itibaren yaptığı basın açıklamaları ve grup toplantısı konuşmaları irdelendiğinde Suriye po-

litikası ve mülteciler konusunda iç savaşın başladığı ilk günden itibaren aynı duruşu sürdürdüğü görülmektedir. Bir yandan sınırimızda konuşlanmaya başlayan terör örgütü PKK uzantısı PYD/YPG’nin varlığına ve başta ABD olmak üzere küresel güçlerin bu bölgede Türkiye aleyhine yürüttükleri projelere dikkat çekmiş, diğer yandan da Kandil’den Afrin’e uzanacak güvenlik kuşağının kurulmasını ve yerinden edilmiş Suriyelilerin geçici olarak Türk askerinin kontrolündeki güvenli bölgede barındırılmasını önermiştir. Kapılarımızı açtığımız Suriyelilere destek verilmesi gerektiğini vurgularken, bunun uzun vadede sürdürülebilir olamayacağını da bilincine bu durumun “sessiz istila”ya dönüşmemesi hususunda uyarılarda bulunarak ülkemizde bulunan Suriyelilerin en kısa sürede güvenli şekilde vatanlarına kavuşturulması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

CUMHUR İTTİFAKI DÖNEMİNDE MHP İZLERİ

21. yüzyılın en önemli sorunlarından birinin kontrolsüz kitlesel göç olduğunun bilincinde olan MHP, çok büyük oranda ve sayıda

mülteci/sığınmacı üreten bölgelere yakın olmamızdan dolayı bu konunun Türkiye’nin milli bütünlüğünü tehdit edecek bir sorun hâline dönüşmesinden endişe duymuştur. 2016 yılından itibaren güvenli bölgenin tesisi ve terör sorununun bertaraf edilmesi hedefleriyle yürütülmeye başlanan askerî operasyonlarla birlikte “yumuşak güç” politikasından “akıllı güç” politikasına evrilerek yeni boyut kazanan Suriye politikasına bu nedenle tam destek vermektedir. MHP, bilhassa Irak ve Suriye’de yuvalanmış PKK ve uzantısı niteliğindeki terör gruplarına karşı yürütülen askerî operasyonların yerinde olduğunu ve yeni çok kutuplu dünya düzeninde bu oluşumların bölgeden çıkartılıp atılmasının mümkün olduğunu düşünmekte, bu yöndeki politikalara da milli bütünlük ve ulusal güvenlik açısından Türkiye lehine arka çıkmaktadır.

Türkiye’nin uluslararası yükümlülüklerine özel bir önem atfeden MHP’nin yine 1999 yılından itibaren seçim beyannamelerinde “...milletler arası hukuka bağlı ve saygılı, ahde vefayı önemseyen bir çerçeve içinde, değişen dünya ve bölgesel değişimle uyum sağlayacak

etkin, aktif ve istikrarlı bir dış politika” söylemini değiştirmedeği dikkat çekmektedir. Ortadoğu’da kişi başına düşen millî gelirin dünyanın en yüksekleri arasında yer alan devletler/milletler olduğu gibi bir yandan da kişi başına düşen millî gelirin en düşük rakamlarda seyrettiği devletler de bulunmaktadır. Nüfusu hızla artmakta olan bu bölgede yapılması gereken ortak ekonomik çıkarlar oluşturmaya yönelik adımlar olmalıdır. Bu bağlamda MHP, emek yoğun ortak sanayi yatırımlardan müteahhitlik hizmetleri ihracatına (tüm ticaret ve ihracat diğer kalemlere ek olarak) kadar geniş alanda Türkiye’nin bu bölgede faaliyet gösterebilmesini doğru bulmaktadır.

“

MHP, Türkiye’nin Arap ülkeleriyle ve İran’la ilişkilerinin her zaman en iyi düzeyde geliştirmeye çalışılmasını istemiş bunu yaparken aynı zamanda İsrail’le de Türkiye’nin münasebetlerinin sağlıklı şekilde sürdürülmesini desteklemiştir. MHP’nin Ortadoğu yaklaşımı Filistin sorunu konusunda hem Filistinlilerin hem Arap ülkelerinin haklı ve meşru davalarına uluslararası platformlarda diplomatik destek verilmesini savunurken, aynı zamanda İsrail’le ilişkilerin bozulmamasına da itina gösterilmesi üzerine bina edilmiştir.

”

Tunus’ta başlayan isyanların Arap coğrafyasını içine alacak şekilde geniş halk hareketine dönüşmesi

sürecinde MHP, Ortadoğu’ya yönelik tüm yabancı kaynaklı projelerin hayata geçirilmesi faaliyetlerine prensip olarak karşı durmuş ve bunlarla ilgili olarak bölgedeki komşularıyla iş birliği yapılmasından yana olan tavrını sürdürmüştür. MHP’nin İsrail ve Filistin bağlamındaki politikası da bu çerçevenin dışında ya da uzağında değildir. MHP, Türkiye’nin Arap ülkeleriyle ve İran’la ilişkilerinin her zaman en iyi düzeyde geliştirmeye çalışılmasını istemiş bunu yaparken aynı zamanda İsrail’le de Türkiye’nin münasebetlerinin sağlıklı şekilde sürdürülmesini desteklemiştir. MHP’nin Ortadoğu yaklaşımı Filistin sorunu konusunda hem Filistinlilerin hem Arap ülkelerinin haklı ve meşru davalarına uluslararası platformlarda diplomatik destek verilmesini savunurken, aynı zamanda İsrail’le ilişkilerin bozulmamasına da itina gösterilmesi üzerine bina edilmiştir.

MHP’nin dış politika mihveri, Doğu Akdeniz’de yaşanan gelişmeler bağlamında ele alındığında yine aynı istikamette seyrettiği görülmektedir. MHP, Yunanistan ve Kıbrıs Rumları ile yaşanan bölgesel sorunların kısa vadede sağlıklı, sürdürülebilir çözüme kavuşturulamayacağı varsayımından hareketle özellikle İsrail ve Mısır ile ortak çıkarlar temelli ilişkileri önemsemektedir. Çünkü bu ülkelerle ulusal çıkar esaslı olmayacak tarzda herhangi şekilde kavgalı ilişkiler yürütülmesi hâlinde, bu ülkelerin Yunanistan ve Kıbrıs Rumlarının bölgesel müttefiki hâline dönüşecekleri son yıllarda kendini göstermiş gerçeklerden biridir. MHP, Mısır ve İsrail ile

ilişkileri birbirinden bağımsız şekilde ve Türkiye’nin çıkarlarına endeksli bir tarzda hem ekonomik hem de stratejik açılardan dikkatlice yürütmekten yana olmuştur. Bu kapsamda, Türkiye’nin Doğu Akdeniz’deki oyun kurucu rolünü önemseyen MHP, Libya’yla başlayan ve Mısır’la devam edip Suriye’yle sürdürülmesi öngörülen “ilişkilerin normalleşmesi” sürecine tam destek vermektedir.

MHP, iç siyasi kaygıları Türkiye’nin dış politika hedefleriyle birbirine karıştırmamış ve kurulduğu günden itibaren sınırlarını net şekilde çizmiş olduğu dış politika çerçevesine sadık kalarak muhalefette olduğu dönemlerde de bu yöndeki politikalara desteğini esirgemiştir. 2016 yılının Türk dış politikasının seyrinin değişmesi açısından önemli dönüm noktası olduğu gerçeğinden hareketle şu iddiada bulunmak çok da yanlış olmayacaktır: Devlet içindeki gayrimillî unsurların tasfiyesiyle başlayan bu yeni süreçte geliştirilen millî içerikli ve ulusal çıkar temelli tavır ve politikalar MHP tarafından yakından takip edilmiş olup bu değişim ve dönüşümler MHP’nin dış politikaya yönelik tam destek verme sürecini başlatmıştır. MHP’nin dış politika anlayışıyla oldukça büyük benzerlik ve uyum gösteren bu yeni dönemde MHP, siyasi parti olmanın çok üstünde ve ötesinde duruş sergileyerek millî yaklaşımla ülke çıkarlarını esas almış ve iktidarın bu minvalde attığı adımların yanında durarak Ortadoğu merkezli seyreden küresel politikaların Türkiye liderliğinde şekillendirilmesine katkı ve destek sağlamıştır. ■